

Наталя БЕНЬКОВСЬКА,

orcid.org/0000-0001-5857-6991

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри мовної підготовки

Інституту Військово-Морських Сил

Національного університету «Одеська морська академія»

(Одеса, Україна) gleyzern@ukr.net

СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

У статті на основі аналізу літературних джерел висвітлені організаційні підходи до побудови військово-морської освіти в США і зроблені акценти на кращі досягнення в цій галузі, які доцільно було б впровадити в національній системі військово-морської освіти.

З метою виокремлення раціональних механізмів підготовки кадрів Військово-Морських Сил України проаналізований міжнародний досвід професійної підготовки кадрів Військово-Морських Сил, зокрема досвід США.

Доведено, що у Збройних Силах США професійна підготовка військовослужбовців відбувається на основі принципу стандартизації. Це означає, що зміст і процес підготовки має бути максимально наближеним до єдиних вимог.

На підставі проведеного аналізу стану проблеми констатовано, що уряд і військово-морське командування США активно використовують систему вищої громадянської освіти для підготовки військово-морських офіцерів. Також обґрунтовано, що сучасна організаційна структура ВМС США повністю відповідає завданням, які вони повинні вирішувати сьогодні в умовах кризи світового порядку, зокрема безпорадності міжнародних безпекових інститутів.

Порівняльний аналіз якості військово-морської освіти в США дав можливість розглянути систему військово-морської освіти України з різних точок зору, а, отже, більш об'єктивно обґрунтувати фактори, що визначають її ефективність та якість. Крім того, у дослідженні доведено, що врахування факторів, що визначають якісні характеристики систем військово-морської освіти в США багато в чому сприяють формуванню перспективних напрямків підвищення якості професійної підготовленості офіцерів Військово-Морських Сил України. Зазначено, що досвід підготовки військово-морських офіцерів у США має бути запроваджений у системі формування та розвитку кадрового потенціалу Військово-Морських Сил України.

Ключові слова: *майбутні офіцери, професійна підготовка, військова освіта, Військово-Морські Сили, Сполучені Штати Америки.*

Natalia BENKOVSKA,

orcid.org/0000-0001-5857-6991

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Head of the Department of Language Training

Institute of Naval Forces of National University «Odessa Maritime Academy»

(Odesa, Ukraine) gleyzern@ukr.net

SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE OFFICERS OF NAVAL FORCES IN THE UNITED STATES OF AMERICA

Having based on the analysis of literary sources the article describes the organizational approaches to the construction of naval education in the USA and emphasizes the best achievements in this field, which should be implemented in the national system of naval education.

It has been proven that the professional training of servicemen in the US Armed Forces is based on the principle of standardization. This means that the content and process of preparation should be as close as possible to the uniform requirements.

Having based on the analysis of the state of the problem, it has been determined that the government and the US naval command actively use the system of higher civilian education to train naval officers. It has also been determined that the modern organizational structure of the US Navy fully meets the tasks which should be solved today in the conditions of a crisis in the world order; in particular, the helplessness of international security institutions.

The comparative analysis of the quality of naval education in the USA made it possible to describe the system of naval education of Ukraine from different points of view, and, therefore, to more objectively substantiate the factors

which determine its effectiveness and quality. In addition, the research has proved that taking into account the factors which determine the quality characteristics of naval education systems in the United States in many ways contribute to the formation of promising directions for improving the quality of professional training of officers of the Naval Forces of Ukraine. It has been indicated that the experience of training of naval officers in the USA should be implemented in the system of formation and development of the personnel potential of the Naval Forces of Ukraine.

Key words: naval officers, professional training, military education, Naval Forces, United States of America.

Постановка проблеми. Народ України і його майбутнє – життя та гідність людини, демократичні цінності та умови сталого розвитку суспільства, територіальна цілісність та недоторканість держави – мають бути захищеними від загроз з моря. Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є конституційним обов'язком кожного громадянина України. Але боронити свою Батьківщину треба вміти. Надто коли загроза стає не умовною, а цілком реальною, і військові знання, вміння та навички можуть знадобитися будь-якої миті.

24 лютого 2022 року відбулось військово вторгнення Російської Федерації на територію України, знищуються українські міста та селища, постійна повітряна загроза для всієї України. Тому як ніколи Військово-Морські Сили України повинні не лише забезпечувати військову безпеку на території України з моря, а й прогнозувати можливі небезпеки та приймати важливі рішення щодо запобігання виникнення таких небезпек.

З метою виокремлення раціональних механізмів підготовки кадрів Військово-Морських Сил України пропонується проаналізувати міжнародний досвід професійної підготовки кадрів Військово-Морських Сил, зокрема досвід Сполучених Штатів Америки (США).

Освіта провідних країн світу нагромадила значний позитивний досвід. Його творче вивчення й узагальнення, критичний аналіз у сучасних умовах безперечно, мають сприяти подальшому зростанню ефективності військово-морської освіти в Україні, але не мають зводитися лише до виявлення придатних до використання здобутків. Не менш важливим при цьому є уникнення механічного запозичення закордонного досвіду, нехтування національними традиціями, тенденціями та пріоритетами.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню питань, що пов'язані з аналізом систем підготовки військових фахівців інших країн, присвячено низку наукових праць вітчизняних науковців. Зокрема, підготовку офіцерських кадрів у США досліджено у працях Є. Брижатога, О. Гнидюка, В. Іващенко, П. Лебеда, І. Романюка, К. Колчіна, Р. Равлика, Я. Зорія, Д. Зайцева, І. Попова, А. Стрелецького; у Франції – в працях В. Влади-

мирського, В. Захарова, О. Мітіна, О. Коп'єва, М. Сімакова, П. Колесова; у Німеччині – в працях К. Колчіна, В. Лазукина, Ю. Федосєєва, В. Чернова; у Великобританії – в працях В. Бровкіна; порівняльний аналіз систем підготовки військових фахівців у зарубіжних збройних силах здійснено у наукових дослідженнях О. Барабанщикова, М. Гацька, М. Нецадима, Б. Алексеєнка, Ю. Приходька, В. Телеліма, С. Печерова, О. Челпанова, В. Ягупова.

Разом з тим, слід зазначити, що незважаючи на різноманітність публікацій щодо систем військової освіти в інших країнах, у першу чергу, провідних країн-членів НАТО, дослідження сучасного стану підготовки офіцерських військово-морських кадрів у США ґрунтовно не досліджено.

Метою статті є аналіз професійної підготовки майбутніх військово-морських офіцерів у США та підтвердження постулату, що розв'язання нових завдань підготовки військово-морських кадрів неефективне без урахування досвіду провідних країн світу.

Методи досліджень. Для розв'язання поставлених дослідницьких завдань використана система загальнонаукових і спеціальних методів теоретичного та емпіричного дослідження, а саме: теоретико-методологічний аналіз проблеми, аналіз наукової літератури з проблеми дослідження, систематизація та узагальнення наукової інформації, що стосується сутності й змісту визначених завдань, моніторинг існуючої системи підготовки військово-морських фахівців у США, наукове узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Одним з найпрестижніших закладів освіти США, де готують військових моряків, є Військово-морська академія США. Прийом курсантів до Академії відбувається, здебільшого, за рекомендаціями конгресменів США. Кожний конгресмен і віце-президент має у своєму розпорядженні по 5 місць у академії, на які він може порекомендувати одного чи декількох аплікантів. Крім того, є 170 місць для рядових флоту і корпусу морської піхоти, що проходять дійсну службу в армії, і ще 100 місць для дітей офіцерів, 65 місць для дітей військових, що загинули або отримали тяжкі поранення при виконанні своїх обов'язків (під час бойових дій).

Кожний аплікант має бути у віці від 17 до 23 років, не бути одруженим, не мати дітей, для жінок – не бути вагітною, і обов'язково мати добрі морально-вольові якості.

Викладацький склад академії представлений як цивільними, так і військовими. Майже всі цивільні викладачі мають науковий ступінь доктора філософії. Більшість військових викладачів мають магістерський ступінь.

Навчання в Академії відбувається за трьома освітніми рівнями: перший – бакалаврат, другий – магістратура, третій – аспірантура. Мічмани навчаються в академії мінімум чотири роки, закінчуючи зі ступенем бакалавра наук і одержуючи звання прапорщиків у ВМС або молодших лейтенантів у Корпусі морської піхоти. Випускники Військово-морської академії служать щонайменше п'ять років у ВМС або морській піхоті.

Військово-морська академія США акредитована Комісією з вищої освіти Середніх Штатів (MSCHE). MSCHE – це інституційне агентство з акредитації, визнане Міністром освіти США та Радою з акредитації вищої освіти (CHEA).

Військово-морська академія США також має програмну акредитацію в ряді областей. Спеціалізація з хімії акредитована Американським хімічним товариством. Наступні інженерні програми акредитовані Інженерною акредитаційною комісією (EAC): аерокосмічна інженерія, комп'ютерна інженерія, електротехніка, загальна інженерія, машинобудування, морська архітектура та морська інженерія, ядерна інженерія, океанська інженерія, і робототехніка та керування. Програми з комп'ютерних наук, кібероперацій та інформаційних технологій акредитовані Комісією з акредитації комп'ютерів (CAC) АБЕТ.

Результати моніторингу офіційних сайтів закладів військово-морської освіти в США дозволяють зробити висновок, що для того щоб підготувати мічманів як військово-морських офіцерів, навчальні плани військово-морських закладів вищої освіти поєднують професійні предмети з обов'язковими та факультативними курсами. Навчальні програми складаються з трьох основних елементів:

- основні вимоги до інженерних, природничих, гуманітарних і соціальних наук, щоб гарантувати, що випускники здатні мислити критично;

- основні академічні курси та практична підготовка для навчання лідерським та професійним навичкам, необхідним для офіцерів ВМС і Корпусу морської піхоти;

- академічна спеціальність, яка дозволяє мічману глибше дослідити дисципліну та підготуватися до дипломної роботи.

Бакалаврська програма підготовки військово-морських фахівців у США поєднує академічні знання, розвиток характеру та професійні військові навчання, необхідні для підготовки мічманів, щоб вони стали лідерами, готовими взяти на себе найвищу відповідальність командування, громадянства та управління. Завдяки унікальному, захоплюючому 4-річному досвіду мічмани розвиваються морально, розумово та фізично.

Викладацький склад і персонал, як офіцери, так і цивільні, є позитивними зразками для наслідування та наставниками, які прагнуть підготувати молодих чоловіків і жінок, щоб стати професійними офіцерами та лідерами моряків і морської піхоти. Це досягається шляхом моделювання лідерської поведінки та демонстрації відданості, а саме:

- моральний, розумовий та фізичний розвиток кожного мічмана;

- основні цінності та традиції військово-морського флоту, включаючи: середовище, яке сприяє гідності та взаємній повазі, і очікування військової ввічливості, яка шанується як у класі, так і поза ним;

- академічна досконалість через: часті особисті взаємодії між викладачами та студентами, а також активну педагогіку та активну практику навчання;

- інклюзивна досконалість шляхом залучення різноманітних сильних сторін та досвіду, втіленого викладачами, персоналом та мічманами.

Будучи штатними професійними педагогами, викладачі безпосередньо сприяють розвитку мічманів, головним чином, через досконалість у викладанні, включаючи:

- переконання підтримувати суворе академічне, позитивне та сприятливе навчальне середовище;

- невеликі розміри класу, що дозволяє часте спілкування один на один з мічманами, включаючи наставництво та додаткові інструкції, і активне/спільне навчальне середовище;

- розвиток лідерства та характеру через середовище, яке сприяє гідності та взаємній повазі;

- постійне навчання та зміцнення Концепції честі мічмана.

Як зразки для наслідування, викладачі беруть на себе обов'язок консультувати та наставляти мічманів для досягнення своїх цілей шляхом:

- сприяння співробітництва між мічманами, викладачами, офіцерами роти та тренерами;

- скеровувати мічманів складати добре поінформовані та цілеспрямовані освітні плани та вибір;

- допомога мічманам збалансувати академічні та неакадемічні вимоги в рамках 4-річного досвіду занурення;

- зміцнення відданості мічманів обраній професії.

Як викладачі-науковці так і дослідники, професорсько-викладацький склад цінують критичне та творче мислення та академічну свободу як важливу роль у викладанні, навчанні та дослідницькій діяльності, що має вирішальне значення для:

- покращення знань через дослідження та стипендію, що сприяє академічним сферам, військово-морській службі та суспільству в цілому, включаючи рецензовані презентації та публікації на конференціях;

- залучення мічманів до досліджень студентів і викладачів, які сприяють формуванню звички вчитися протягом усього життя;

- розробка перспективного змісту курсу;

- оскарження припущень і розвиток критичного мислення в навчальних дисциплінах.

Для того щоб відповідати поточним і майбутнім потребам ВМС і Корпусу морської піхоти США, навчальні програми військово-морських закладів освіти спрямовані на:

- розвиток інтелектуальних засад і професійних навичок, життєво важливих для керівників військово-морської служби, завдяки балансу інженерії та гуманітарних наук;

- необхідності курсів для всіх мічманів з: гуманітарних та соціальних наук, математики та фізики, інженерії та лідерства та морської майстерності;

- підготовці офіцерів, які відповідають потребам сучасної технологічної військово-морської служби, що працюють в глобальному середовищі;

- забезпеченні того, щоб мічмани, які спеціалізуються на будь-якій спеціальності, мали б потенціал служити за будь-якою військовою спеціальністю;

- підготовці мічманів до додаткової освіти та навчання в обраних ними військових спільнотах або в аспірантурі.

Викладацький склад складається приблизно на 50% з військових і на 50% з цивільних штатних викладачів, вони є:

- лідерами у своїх дисциплінах/професіях;

- цивільними особами з докторським ступенем, які забезпечують безперервність програми та підтримують активні дослідницькі програми протягом своєї кар'єри;

- постійними військовими офіцерами, які приносять значний досвід військово-морського керівництва в клас, часто мають докторські ступені та які також підтримують активні дослідницькі програми;

- ротаційні військові офіцери, які привносять останній досвід роботи в клас і мають ступінь магістра.

У рамках збереження академічної програми, розгляду нових програм отримання ступеня або виключення елементів з навчального плану дотримуються наступних критеріїв:

- потреби ВМС і морської піхоти;

- інтереси мічманів;

- достатні бібліотечні, лабораторні та інформаційно-технологічні послуги та ресурси.

Для розширення та розвитку досліджень у нових сферах стратегічного значення, визначених військовим керівництвом США, поступово впроваджуються у професійній підготовці мічманів наступні процеси:

- перехід з біохімії на спеціальність молекулярна біологія;

- розширення країнознавчих спеціальностей з використанням існуючого досвіду;

- запровадження нових курсів іноземної мови, наприклад, корейська, іспанська, португальська;

- розвиток штучного інтелекту;

- запровадження інновацій та міждисциплінарності у навчальній програмі.

Результати узагальнення висновків досліджень, представлених у наявних публікаціях (Брижатиї, 2012; Зорій, 2018; Сніца, 2021) дозволяють зробити висновок, що у збройних силах США професійна підготовка військовослужбовців відбувається на основі принципу стандартизації. Це означає, що зміст і процес підготовки має бути максимально наближеним до єдиних вимог.

Висновки та перспективи подальших розвідок. На підставі проведеного аналізу стану проблеми констатуємо: уряд і військово-морське командування США активно використовують систему вищої громадянської освіти для підготовки військово-морських офіцерів. Також обґрунтовано, що сучасна організаційна структура ВМС США повністю відповідає завданням, які вони повинні вирішувати сьогодні в умовах кризи світового порядку, зокрема безпорадності міжнародних безпекових інститутів.

Результати порівняльного аналізу якості військово-морської освіти в США дають можливість розглядати систему військово-морської освіти України з різних точок зору, а, отже, більш об'єктивно обґрунтовувати фактори, що визначають її ефективність та якість. Крім того, врахування факторів, що визначають якісні характеристики систем військово-морської освіти в США багато в чому сприяють формуванню перспективних напрямків підвищення якості професійної підготовленості офіцерів Військово-Морських Сил України. Зазначений досвід має бути

запроваджений у системі формування та розвитку кадрового потенціалу Військово-Морських Сил України.

Перспективами подальших розвідок вбачаємо у дослідженнях підготовки військово-морських офіцерів в інших розвинутих країнах світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брижатиї Є. Порівняльний аналіз формування професійної готовності офіцерів в арміях провідних країн світу. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету Україна*. Хмельницький, 2012. № 5. С. 20–25.
2. Зорій Я. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх офіцерів запасу в закладах вищої освіти: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2018. 406 с.
3. Сніца Т., Гнидюк О., Діденко О. Тенденції професійної підготовки офіцерів поліції у європейських країнах. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. Хмельницький, 2021. № 26(3). С. 149–165.
4. USNA: United States Naval Academy // URL: <https://www.usna.edu>

REFERENCES

1. Bryzhatyi Ye. Porivnialnyi analiz formuvannya profesiinoi hotovnosti ofitseriv v armiiakh providnykh krain svitu [Comparative analysis of the formation of professional readiness of officers in the armies of the leading countries of the world]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu Ukrainu*. Khmelnytskyi, 2012. Vol. 5. pp. 20–25. [in Ukrainian]
2. Zorii Ya. Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnykh ofitseriv zapasu v zakladakh vyshchoi osvity [Theoretical and methodological principles of training of future reserve officers in institutions of higher education]: dys. ... doktora ped. nauk: 13.00.04. Khmelnytskyi, 2018. 406 p. [in Ukrainian]
3. Snitsa T., Hnydiuk O., Didenko O. Tendentsii profesiinoi pidhotovky ofitseriv politsii u yevropeiskykh krainakh [Tendencies in professional training of police officers in European countries] *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhbu Ukrainu. Serii: pedahohichni nauku*. Khmelnytskyi, 2021. Vol. 26(3). pp. 149–165. [in Ukrainian]
4. USNA: United States Naval Academy // URL: <https://www.usna.edu>